

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ

ਖੇਸਲਾ ਅਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਅੱਗੇ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਂਤੀ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਸ਼ੁਧ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1951 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 195

ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 15 ਜੂਨ 1954

ਇੰਡੀਅਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1908 ਦਾ XVI) ਸੈਕਸ਼ਨ 17(1)(ਬੀ)—ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ—ਕੀ ਧਾਰਾ 17 (1) (ਬੀ)-ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ—ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਐਕਟ (IV ਦਾ 1882)—ਸੈਕਸ਼ਨ 53 ਏ—ਦਾ ਲਾਭ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ—ਰੱਖ-ਰਖਾਅ-ਫਿਕਸੇਸ਼ਨ—ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵੋਲ. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

123

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਕੀ ਹੈ, ਲਈ ਧਾਰਾ 17 (1) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 53-ਏ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:-

(1) ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਮੁੱਲ, ਉਹਨਾਂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਦੇਣਦਾਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ;

(2) ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਰੁਤਬਾ;

(3) ਵਿਧਵਾ ਦੀਆਂ ਵਾਜਬ ਇੱਛਾਵਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਖਰਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਲਈ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀ ਖਰਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ

(4) ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਛਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸੇਢੀ ਦੁਰਗਾ ਪਰਸ਼ਾਦ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਮੇਗਾ, ਮਿਤੀ 10 ਮਾਰਚ 1950 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ 40 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਨਾ ਫਿਕਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫਰਵਰੀ 1947 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਉਸਦੇ ਬਕਾਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 480 ਰੁਪਏ ਦਾ ਡਿਕਰੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਮ ਐਲ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਐਫ ਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਐਚ.ਐਲ. ਸਰੀਨ, ਡੀ.ਐਨ. ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਆਈ.ਡੀ.ਦੂਆਂ., ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ,

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਮੈਂ 1951 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 195, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਂਤੀ ਨੇ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 1948 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ 1948 ਦੇ ਨੰਬਰ 147, ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਂਤੀ ਨੇ ਬਰਤਨਗੰਜ, ਮੇਗਾ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਦੁਕਾਨ ਨੰ. 148 ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੇ ਕਾਰਨ 2,400 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਬਦਲੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਂਤੀ ਵਿਚ

124

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII

ਉਸ ਸੂਟ ਮੇਨਟੇਨੈਂਸ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਭਰ ਲਈ 200 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਦੁਕਾਨ ਨੰਬਰ 148 'ਤੇ ਚਾਰਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਤਰਕ ਉਠਾਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ:-

1. ਕੀ ਬੁੱਧ ਰਾਮ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ?
2. ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਦੁਕਾਨ ਹੈ;
3. ਕੀ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਈ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ ਸੀ?
4. ਮੁਦਈ ਪ੍ਰਤੀ ਰੱਖ ਰੱਖਾਅ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਬਕਾਈਆ ਹੈ?
5. ਕੀ ਮੁਦਈ ਉਸ ਲਈ ਚਾਰਜ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਸੂਟ ਵਿਚ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?
6. ਕੀ ਮੁਦਈ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਬਕਾਏ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦਰ 'ਤੇ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?
7. ਕੀ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਸੀਅਤ ਅਤੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਸੀ?
8. ਕੀ ਮੁਦਈ ਵਸੀਅਤ ਅਤੇ ਮੌਰਗੋਜ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ?
9. ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਵਸੀਅਤ ਅਤੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਦਈ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ?
10. ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2 ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
11. ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਮੁਦਈ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹਨ।
12. ਕੀ ਵਸੀਅਤ ਉਦੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਹੀ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸੀ?

1948 ਦੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 147 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਹਰਣ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ-

(ੳ) ਕਿ ਬੁੱਧ ਰਾਮ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ;

(ਬੀ) ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਦੁਕਾਨ ਸਾਂਝੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ;

(c) ਕਿ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਨੇ ਦੁਕਾਨ ਨੰਬਰ 148 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਕੋਈ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਸੀ;

(ਡੀ) ਕਿ ਮੁਦਈ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਖਰਚਾ ਦੁਕਾਨ ਨੰਬਰ 148 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(e) ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 480 ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਸੀ;

(f) ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਕਬੂਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਉਹ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਨ- ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵਸੀਅਤ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਨੰ. ਡੀ. 2, ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਹੀ ਦਿਮਾਗ ਵਾਲਾ ਸੀ।

(g) ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਵਸੀਅਤ ਅਤੇ ਮੌਰਗੇਜ ਦੀ ਤੱਥ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ;

(h) ਕਿ ਮੌਰਗੇਜ ਡੀਡ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਨੰ. ਡੀ. 1, ਵੈਧ ਅਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਸੀ, ਅਤੇ

(i) ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਜਾਂ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਵਸੀਅਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ 40 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ 480 ਰੁਪਏ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ।

126

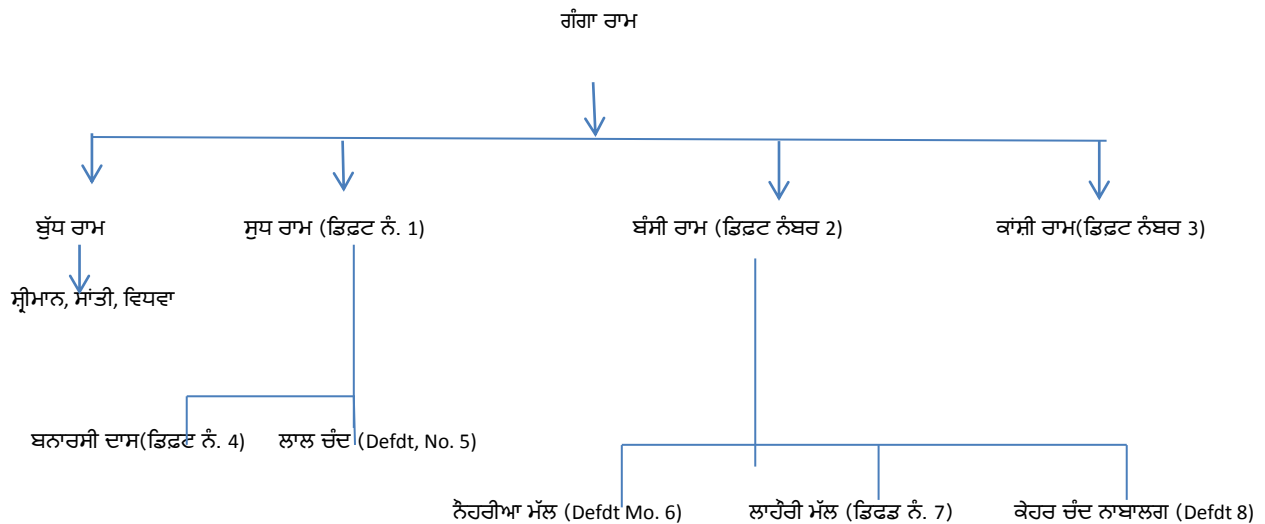
ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII

ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਖਾਤਾ। ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਤੀ ਦਾ ਚਾਰਜ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਗਿਰਵੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਡੀ. 1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ।

1948 ਦੇ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 147 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਂਤੀ ਨੇ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 96 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ।

ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਵੰਸ਼-ਸਾਰਣੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਵੰਸ਼-ਸਾਰਣੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ-

ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਲ ਸੇਠੀ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੁਕਾਨ ਨੰਬਰ 148 ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਪੀ. 17, ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ 4 ਜੂਨ 1925 ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਹੁਣ, ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਪੀ. 17, 1951 ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 195 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"ਮੈਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਰਾਮ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਮੁਸੰਮਤ ਸਾਂਤੀ, ਮੇਰਾ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਦੁਕਾਨ ਨੰਬਰ 148 ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਾਂਗੇ। ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਤਿੰਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਅਰਥਾਤ ਸੁਧ ਰਾਮ, ਬੰਸੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਮਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਿਰਾਇਆ ਮਿਲੇਗਾ। ਭਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਗੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।"

ਸੈਲੇਂਦਰ ਨਾਥ ਪਾਲਿਤ ਬਨਾਮ ਸਈਅਦ ਹਦੇ ਕਾਜ਼ਾ (1), ਮੁਖਰਜੀ, ਅਤੇ ਗੁਹਾ, ਜੇ.ਜੇ., ਨੇ ਕਿਹਾ-

"ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, ਸੈਕਸ਼ਨ 2, ਕਲਾਜ਼ (ਈ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਲਾਭ' ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਕਿਰਾਇਆ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਭਾਵ, ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਰਾਏ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਨਹੀਂ ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਕਾਇਆ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ; ਦੇਖੋ ਮੰਗਲਾਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਸੁਬੀਆ ਪਿੱਲਈ (2), ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ।"

ਬਾਈ ਪਰਸਨ ਬਨਾਮ ਲਲੂਭਾਈ ਵਾਂਦਰਵਨਦਾਸ ਰਾਈ (3), ਬਿਊਮੋਟ, ਸੀ.ਜੇ. (ਨਾਨਾਵਤੀ, ਜੇ., ਸਹਿਮਤੀ) ਵਿੱਚ; ਕਿਹਾ-

"ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਤੋਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਡੀਡ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ- ਉਸ ਘਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਪਰ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17(1)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।"

ਸਾਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਪੀ. 17, ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਕੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਪੀ. 17, ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਲ ਸੇਠੀ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 53ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਫਿਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਪੀ. 17, ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 53-ਏ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

128

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ P. 17, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੈਂ ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 3 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1, 2, ਅਤੇ 5 ਪਰਿਵਾਰਕ ਵੰਡ ਦੇ ਧਿਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਤੀ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਲਾਗੂ ਸੀ।

ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 39, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਤੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਸੂਚਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਤਬਾਦਲਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ; ਪਰ ਕਿਸੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ।

ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ੍ਰੀ ਐੱਮ.ਆਰ. ਜੈਕਰ ਨੇ ਮੁਸਮਤ ਡੈਨ ਕੁਏਰ ਬਨਾਮ ਮੁਸਮਤ ਸਰਲੇ ਦੇਵੀ (1) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ:-

"" ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਸਲ ਨਿਯਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: -

ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਹਨ, (1) ਕਰਜ਼ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਪਿਤਾ ਦਾ) ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਬੰਧਨ; ਅਤੇ (2) ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ। ਬਾਅਦ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਕਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਪੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਪੱਤੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਦੋਨਾਂ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਪੱਤੀ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਬੰਧਨ ਵਾਲੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਔਰਤ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨਾਲੋਂ (ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ) ਤਰਜੀਹ ਹੋਵੇਗੀ; ਪਰ, ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਚਾਰਜ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲ ਕਰੇਗਾ। ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਹ ਨਿਯਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 39 ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: (ਸੋਮਸੁੰਦਰਮ ਚੇਟੀ ਬਨਾਮ ਉਨਨਾਮਲਾਈ ਅੰਮਾਲ)" (1)।

ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ P. 17, ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਦਈ ਸੰਪਤੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਸ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਰਕਮ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾਕਾਫੀ ਸੀ। ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ:

(1) ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਮੁੱਲ, ਉਹਨਾਂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਦੇਣਦਾਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ;

(2) ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਰੁਤਬਾ;

(3) ਵਿਧਵਾ ਦੀਆਂ ਵਾਜਬ ਇੱਛਾਵਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਖਰਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਲਈ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀ ਖਰਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ

(4) ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਪੁਰਾਣੇ ਸਬੰਧ।

ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ 1926 ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੁੱਲ ਕੀਮਤ 40,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਖੇਜ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

130

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII

ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਲਾਲ, ਡੀ.ਡਬਲਯੂ. 6, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 1915-16 ਅਤੇ 1916-17 ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਂਤੀ ਦਾ ਪਤੀ ਬੁੱਧ ਰਾਮ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਸਿੰਘਾਂਵਾਲਾ ਵਿੱਚ 10 ਰੁਪਏ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਡੀ.ਡਬਲਯੂ. 6/1 ਅਤੇ ਡੀ.ਡਬਲਯੂ. 6/2, ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਿਹੜਾ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਂਤੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੁੱਧ ਰਾਮ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੰਘਾਂਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰੱਤਾ ਖੇੜਾ ਵਿਖੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਂਤੀ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬੁੱਧ ਰਾਮ ਸਿੰਘਾਂਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਤਨਖਾਹ ਕੀ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਰੱਤਾ ਖੇੜਾ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧ ਰਾਮ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 12 ਜਾਂ ਰੁ. 13 ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਹਵਾਰੀ ਰੁਪਏ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਂਤੀ ਨੂੰ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ 14 ਮਾਰਚ 1947 ਤੱਕ ਸੰਭਾਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਕੋਲ ਦੁਕਾਨ ਨੰਬਰ 148 ਦਾ ਕਿਰਾਏ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, | 1947-48 ਵਿੱਚ ਦੁਕਾਨ ਨੰਬਰ 148 ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ 650 ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਰਬਨ ਇਮੇਵੇਬਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1940, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਪੀ. 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰ 'ਏ' ਤੋਂ ਐਂਟਰੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਂਤੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਧੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਦੋਵੇਂ ਵਿਆਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

1948 ਦੇ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 147 ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਲ ਸੇਠੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਰਟ-ਫ਼ੀਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਮਾਤਰਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 60(1)(n) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 60(1)(n) ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ 'ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ' ਨੂੰ ਛੇਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਤੋਂ ਕੋਰਟ-ਫ਼ੀਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਵਿੱਚ ਫ਼ੈਸਲੇ-ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 60(1)(n) ਦੇ ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦਾ ਆਰਡਰ XXXIII।

VOL. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

131

ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਲ ਸੇਠੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਰਟ-ਫ਼ੀਸ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੁਦਈ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਵਿੱਚ 200 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮੇਨਸੈਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਰਾਹਤ 'ਤੇ F ਕੋਰਟ-ਫ਼ੀਸ ਅਦਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ ਰੁਪਏ ਸੀ। 30,000 ਅਤੇ 2400 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਰਟ-ਫ਼ੀਸ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਰਟ-ਫ਼ੀਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਮ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਰਟ-ਫ਼ੀਸ 1,680 ਰੁਪਏ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਫ਼ੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ। ਕੋਰਟ-ਫ਼ੀਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕੋਰਟ-ਫ਼ੀਸ 1,680 ਰੁਪਏ ਸੀ। ਨਾ ਕਿ ਰੁ. 2,972-8-0 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੈਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਡਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸੇਧ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਕੋਰਟ-ਫ਼ੀਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਰੈਗੂਲਰ ਫਸਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 195-51 ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਖੇਸਲਾ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।